

۴۶ درصد خیریه، ۲۲ درصد آموزش و ۱۵ درصد پژوهش سبد درآمد دانشگاه هاروارد را تشکیل می‌دهد

درآمد «هاروارد» در ۲۰۲۵: ۷۱۰ هزار میلیارد تومان

فرهنگستان

دانشگاه

چهارشنبه ۲۰ مهر ۱۴۰۴ | شماره ۴۵۳۲ | WWW.FDN.IR

بررسی وضعیت آینده‌نگاری فناوری
درگفت‌وگوی «فرهیختگان»
با عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات
سیاست‌های علمی کشور

جای تصمیم جدی در فناوری تئاتر بازی می‌کنیم

دکتررنجبر در بازدید از روزنامهٔ «فرهیختگان» مطرح کرد

شمادر ۳ سطح بین‌المللی داخلی و دانشگاهی وظیفه دارید

بررسی وضعیت آینده‌نگاری فناوری درگفت‌وگوی «فرهیختگان» با عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات سیاست‌های علمی کشور

جای تصمیم جدی در فناوری تئاتر بازی می‌کنیم

زهرامرضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

امروز سرمایه‌گذاری در حوزه‌های علم وفناوری به‌عنوان یکی از راه‌های حفظ برتری و حتی تضمین امنیت به‌حساب می‌آید. سرمایه‌گذاری بستر را برای رسیدن به فناوری‌های جدید فراهم می‌کند؛ اما موضوع مهم در این میان، تشخیص درست حوزه‌های علمی برای سرمایه‌گذاری است. کاری که کشورهای پیشرو مانند ژاپن آن را در قالب آینده‌نگاری فناوریانه انجام می‌دهند. این حوزه به‌عنوان ابزاری راهبردی، نقش تعیین‌کننده‌ای در جهت‌دهی به تحولات علمی و اقتصادی جهان امروز ایفا می‌کند؛ چراکه با این کار امکان شناسایی فناوری‌های نو ظهور و تحلیل روندهای آینده میسر شده و به دولت‌ها و بخش‌های خصوصی بزرگ این امکان را می‌دهد تا در فضای پرابهام امروز، مسیر درست را برای سرمایه‌گذاری و توسعه انتخاب کنند. به عبارت دقیق‌تر در دنیایی که تکنولوژی و فناوری‌های جدید با سرعت چشمگیری درحال توسعه است، آینده‌نگاری با ترسیم چشم‌اندازهای آینده، بستر را برای تصمیم‌گیری آگاهانه و تدوین سیاست‌های کارآمد فراهم کرده و از اتلاف سرمایه‌ها جلوگیری می‌کند. بااین‌حال در کشور ما نهاد مشخصی برای آینده‌نگاری در حوزه فناوری وجود ندارد و همین مسئله را باید یکی از چالش‌های سرمایه‌گذاری در این حوزه و در ساخت کلاتر، هدررفت منابع مالی قلمداد کرد. موضوعی که رضا حافظی، عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات سیاست‌های علمی کشور در گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد. وی در این باره معتقد است ما در بسیاری از حوزه‌های فناوری تئاتر بازی هستیم و به وجودداشتن توانایی دانشی و وجود سرمایه انسانی، به دلیل نبود نهاد مشخص آینده‌نگاری، نمی‌توانیم تصویر مشخصی از وضعیت آینده داشته باشیم.

حافظی گفت: «با اغراق باید بگویم که ما در بسیاری از حوزه‌های فناوری، تئاتر بازی هستیم. یعنی صحنه‌آرایی آن وضعیتی را که در یک کشور پیشرفته غربی و یا شرقی انجام می‌شود، دنبال می‌کنیم. به عبارت دقیق‌تر ما از آن فناوری و مدل رسیدن به آن، یک صحنه تئاتر درست می‌کنیم. امروز می‌شنویم که آمریکا نزدیک به ۶۰۰ میلیارد دلار برای ۵ سال در حوزه هوش مصنوعی و تنها در TRLهای پایین انجام داده، این در حالی است که GDP ایران حدود ۴۰۰ میلیارد دلار است و این مسئله معنایش آن است که آمریکایی‌ها می‌خواهند یک‌دوینیم برابر تولید ناخالص داخلی ایران را طی ۵ سال در حوزه هوش مصنوعی سرمایه‌گذاری کنند.»

وی با طرح این سؤال که آیا ما می‌توانیم این رقم را

سرمایه‌گذاری کنیم، اظهار داشت: «در پاسخ باید عنوان کرد قاعدتاً این کار شدنی نیست و به‌جای این کار ما تنها به این حوزه توجه می‌کنیم، یعنی درباره هوش مصنوعی خیلی همایش برگزار کرده و صحبت می‌کنیم. درحقیقت ما تئاتر نوآوری را در کشور داریم.»

عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات سیاست‌های علمی کشور درباره اینکه ایران می‌تواند به‌عنوان یکی از کشورهای پیش‌رود در خلق فناوری‌های جدید عمل کند، ادامه داد: «بله می‌توانیم این کار را انجام دهیم؛ چراکه هم دانش فنی، هم منابع اطلاعاتی لازم و هم توان انسانی کافی را در اختیار داریم، اما برای تحقق آن مشکلاتی وجود دارد. به‌عبارت‌دیگر اگر بخواهیم یک سیگنال بسیار ضعیف را از یک فناوری جدید ارائه دهیم، هیچ ارگان و نهادی نیست که آن را بپذیرد و از آن مواظبت کند، درحالی‌که می‌بینیم امروز همه به سراغ همان چشم‌رنگی که همان هوش مصنوعی است می‌روند و تمام حواس‌ها به این فناوری پرت شده است.»

راه‌اندازی مرکز آینده‌نگاری فناوریانه امکان انجام علمی کارها را می‌دهد

حافظی بیان داشت: «همیشه این حسرت را داشته‌ام که چرا یک نفر نیامد و بگوید که یک نهاد آینده‌نگاری فناوری در ایران درست می‌کنم که به‌عنوان مغز متفکر سرمایه‌گذاری برای پژوهش‌های آینده باشد. هرچند که تحقق این مسئله نیازمند صرف چندین سال آزمون وخطا است؛ اما نباید این را هم فراموش کرد که هیچ‌کدام از مؤسسات این حوزه در دنیا، مانند مکزیکی از روز اول تأسیس، تحلیل‌هایی را که امروز می‌نویسند، نمی‌توانستند ارائه دهند.»

وی با بیان اینکه ما حاضر نیستیم چنین سرمایه‌گذاری را در حوزه آینده‌نگاری انجام دهیم، تصریح کرد: «بر اساس مصوبه هیئت وزیران سال ۱۳۹۳، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان مسئول راه‌اندازی مرکز آینده‌نگاری فناوری است؛ اما مسئله اینجاست که در کنار این نهاد، بنده هم به‌عنوان فارغ‌التحصیل این رشته در مؤسسه خودم این کار را انجام می‌دهم و وزارت علوم و معاونت‌های پژوهشی و فناوری در دیگر وزارتخانه‌ها مانند صمت هم متولی این کار هستند، درحالی‌که اگر مطالعات را متمرکز می‌کردیم می‌توانستیم یک مرکز آینده‌نگاری داشته باشیم که به نیاز بسیاری از دستگاه‌های کشور ازجمله حوزه نظامی پاسخ دهد.»

عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات سیاست‌های علمی کشور در همین زمینه اظهار داشت: «با راه‌اندازی مرکز آینده‌نگاری فناوریانه ما می‌توانستیم آگاهانه و به‌صورت علمی کارها را انجام دهیم. منفعت این کار هم آن بود که اگر کسی مدیر شد و تصمیمی خلاف توصیه‌های علمی گرفت، باید پاسخگوی تبعات آن هم باشد؛ درحالی‌که تا وقتی بر اساس سلاقی

بخشی از آینده‌نگاری استفاده از نظر خبرگان علمی است

وی با تأکید بر اینکه در بسیاری از حوزه‌ها چند نهاد مسئول کار باشند، اتفاق خوبی است؛ چراکه باعث می‌شود احتمال رخ‌دادن اشتباهات کاهش یابد، گفت: «مثلاً در تست کردن یک دارو وجود چند نهاد باعث اطمینان بیشتری خواهد شد؛ اما در برخی از حوزه‌ها مانند آینده‌نگاری اینکه ما بتوانیم منابع داده‌ای، تحلیلی و انسانی مان را در یک نهاد جمع کنیم، کار درست‌تری به شمار می‌رود. البته این بدان معنی نیست که حتماً در یک نقطه و به‌صورت فیزیکی شاهد تمرکز زیرساخت‌ها باشیم، بلکه منظور وجود یک نهاد بالادستی است.»

عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات سیاست‌های علمی کشور در توضیح بیشتر این مسئله گفت: «موضوع دیگر آن است که یک بخش از آینده‌نگاری، استفاده از نظرات خبرگان حوزه‌های مختلف است. یعنی کسانی که در یک حوزه علمی مسلط بوده و می‌دانند فرایندها و جریان‌های موجود چیست؛ اما اینکه بخواهیم به‌صورت مکرر به سراغ آن‌ها برویم و نظرشان را بگیریم، کم‌کم آن‌ها را بی‌انگیزه می‌کند. به‌عبارت‌دیگر وقتی به‌صورت جزیره‌ای در حوزه آینده‌نگاری کار می‌کنیم، بخشی از حوصله خبرگان را سر خواهیم برد. بنده طی یک سال و نیم گذشته متوجه شدم که این کار صدمه جدی به کار می‌زند.»

حافظی با تأکید بر اینکه خبرگان علمی معمولاً بیشتر از یک‌بار جواب سؤال را نمی‌دهند، تصریح کرد: «دیلش هم این است که او یک‌بار ایده‌اش را گفته و تکرار آن حوصله سر بر

دکتررنجبر در بازدید از روزنامهٔ «فرهیختگان» مطرح کرد

شمادر ۳ سطح بین‌المللی داخلی و دانشگاهی وظیفه دارید

سارا طاهری
خبرنگار گروه دانشگاه

روز گذشته روزنامه «فرهیختگان» میزبان میهمانی ویژه از دانشگاه بود؛ دکتر بیژن رنجبر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی از سه رسانه اصلی دانشگاه شامل روزنامه «فرهیختگان»، خبرگزاری «آنا» و «ایسکانیوز» بازدید کرد. این بازدید که با همراهی جمعی از مدیران رسانه‌ای دانشگاه انجام شد، فرصتی فراهم کرد تا دکتر رنجبر در گفت‌وگو با خبرنگاران و دبیران گروه‌ها، بر نقش کلیدی رسانه‌ها در بازتاب دقیق و تأثیرگذار فعالیت‌های علمی و فرهنگی دانشگاه تأکید کند.

در میان بازدید از سه رسانه دانشگاه، حضور در تحریریه روزنامه «فرهیختگان» فرصتی برای آشنایی نزدیک با روند تولید محتوای این روزنامه فراهم کرد. رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در جمع خبرنگاران و دبیران روزنامه حاضر شد و از مراحل تولید، ویرایش و صفحه‌آرایی مطالب بازدید کرد. دکتر رنجبر در حاشیه این بازدید در گفت‌وگو با خبرنگار «فرهیختگان» تأکید کرد که رسانه‌های دانشگاهی باید نقاط قوت دانشگاه آزاد را به‌درستی به جامعه معرفی کنند.

او در پاسخ به این سؤال که در نگاه شما نسبت رسانه‌ها و دانشگاه چگونه تعریف می‌شود و به طور مشخص نقش روزنامه «فرهیختگان» در پیگیری و تحقق اهداف کلان دانشگاه آزاد را چگونه می‌بینید؛ گفت: «رسانه‌ها یک رسالت کشوری در سطح ملی و یک رسالت بین‌المللی دارند و در کنار آن، رسالتی نیز در خود دانشگاه آزاد اسلامی بر عهده دارند.»

او افزود: «اعتقاد دارم رسانه‌های دانشگاه‌ها، از جمله روزنامه «فرهیختگان»، باید قادر باشند نقاط قوت و ظرفیت‌های دانشگاه آزاد اسلامی را به‌درستی به مردم و داوطلبانی که تحصیل در این دانشگاه را انتخاب می‌کنند؛ اما آشنایی کمی با آن دارند، معرفی کنند تا بتوانند در تصمیم‌گیری‌های خود آگاهانه عمل کنند.»

دکتر رنجبر ادامه داد: «در واقع یک بحث نشان دادن قوت دانشگاه آزاد در سطح کشور است. اما رسانه‌ها رسالت عمده‌ای نیز در بحث‌های مختلف اعم از فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در سطح کشور دارند که باید نقش خود را در این حوزه‌ها نیز به‌خوبی ایفا کنند. این نقش باید در جهت افزایش قدرت و اقتدار کشورمان باشد که شامل انعکاس کشش‌ها و واکنش‌ها، از جمله رویدادهایی مانند مسائل غره و دیگر اتفاقاتی که در سطح بین‌الملل رخ می‌دهد نیز می‌شود و رسانه‌ها باید بتوانند رسالت خود را در این زمینه نیز به‌درستی ایفا کنند.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در پایان گفت: «من انتظار دارم رسانه‌های ما در خصوص تبیین منویات مقام معظم رهبری در زمینه‌های مختلف هم در سطح ملی و هم بین‌المللی، قوی‌تر و بهتر عمل کنند؛ طبیعتاً وظیفه ما نیز در دانشگاه حمایت و پشتیبانی است تا اگر کمبودهایی در رسانه‌ها، به‌ویژه در «فرهیختگان» وجود دارد، بتوانیم آن را برطرف کنیم.»